

poslední aktualizace:

2. 7. 2026

Extrémní vedra: Co funguje v Evropě a co v Česku chybí

Proč jsou současná vedra víc než jen nepříjemné léto

Konec června 2026 ukázal, že extrémní vedro už v Evropě není výjimečná epizoda, ale **nový typ letní krize**. Český hydrometeorologický ústav nedávno **potvrdil** nové absolutní teplotní maximum pro Česko 41,9 °C v Doksanech a zároveň uvedl, že 27. a 28. června 2026 teploty dosahující 35 °C a více zasáhly největší počet stanic v historii měření. Zmiňovaný víkend byl tedy v českém kontextu historický, nikoli jen „nezvykle horký“. WMO (Světová meteorologická organizace) současně **popisala** pozdně červnovou evropskou vlnu veder jako mimořádnou událost s dopady na zdraví lidí, ekosystémy, zemědělství, infrastrukturu i produktivitu práce. Podle analýzy vědců z WWA (World Weather Attribution), o níž **informovala** agentura Reuters, by tato vlna veder byla bez člověkem způsobené změny klimatu prakticky nemožná a extrémně vysoké noční teploty jsou dnes zhruba stokrát pravděpodobnější než před dvěma dekádami.

Nejzrádnější na vedru přitom často není poledne, ale noc. Organismus si totiž neodpočine a rychle roste riziko dehydratace, kolapsů i zhoršení chronických nemocí. V Česku záchranáři ve zmiňovaných dnech **hlásili** desítky výjezdů spojených s horkem, nejčastěji k seniorům. WHO (Světová zdravotnická organizace) **připomíná**, že v Evropě si vedra v létě 2022 vyžádala odhadem 61 672 nadúmrtí, a z horka se tak stává především **zdravotní a sociální problém**, nikoliv pouze téma pro meteorology. Současná vedra proto nelze chápat jen jako krátkodobý diskomfort. Jsou testem toho, zda města a státy dokáží ochránit obyvatele, kteří mají nejméně možností chránit se sami: seniory, nemocné, malé děti, venkovní pracovníky, lidi bez domova a domácnosti žijící v přehřátých bytech.

Příklady dobré praxe z Evropy

Nejpoučnější evropské příklady spojuje to, že nevsadily na jediné všespásné řešení. Společné výzkumné centrum Evropské komise **upozorňuje**, že největší účinek má kombinace více nástrojů přizpůsobených místním podmínkám, nikoli izolované opatření. V praxi to znamená skládat dohromady včasné varování, síť chladných míst, stromy a vodu ve veřejném prostoru, pomoc zranitelným lidem i úpravy práce a provozu města.

Barcelona bývá dávana za vzor právě v tom, že z vedra udělala téma dostupnosti veřejného prostoru. Letos v létě **nabídne** více než 500 klimatických útočišť ve školách, knihovnách, parcích a dalších veřejných budovách. Městská **data ukazují**, že 98 % obyvatel má takové místo v docházkové vzdálenosti do deseti minut. To je důležité, protože při vedru nerozhoduje jen existence jednoho klimatizovaného sálu na druhém konci města, ale to, zda se k této pomoci dostane i osamělý senior, rodič s malým dítětem nebo člověk, který zkrátka nemá doma příjemné podmínky.

Francouzská města zase ukazují, že chladná místa musí být nejen vybudovaná, ale i snadno dohledatelná. Paříž **má mapu** více než 1 400 „ostrovů chladu“ od parků a zahrad přes kostely až po městská zařízení a dočasné mlžící body, aby lidé v době veder rychle věděli, kam jít. Během letních veder navíc **otevívá** část parků a zahrad i přes noc, protože nebezpečné už dávno nejsou jen rozpálené dny, ale i tropické noci. Lyon šel podobnou cestou a **vytvořil** interaktivní mapu s více než 600 chladnějšími místy a „chladnými trasami“, které propojují parky, stinné ulice nebo průchody městem. K tomu se přidává i sociální rozměr. Při aktivaci **plánu** pro extrémní horka městské sociální služby v Lyonu každý den telefonují lidem zapsaným v registru zranitelných osob, aby ověřily jejich stav a daly jim konkrétní doporučení.

Berlín je příkladem, že ochranu před vedrem lze převést do běžné správy státu i města. Berlínský senát **schválil** v roce 2025 zemský akční plán proti vedru, který obsahuje 72 preventivních i akutních opatření a propojuje zdravotnictví, sociální služby, urbanismus i krizové řízení. Německé ministerstvo životního prostředí letos **zdůraznilo**, že berlínský plán pokrývá všech osm klíčových prvků doporučených WHO a vedle komunikace a varování počítá i s dlouhodobým posilováním parků, zeleně, vodních ploch a stavební tepelné ochrany.

Athény zase ukazují, jak důležitá je jasná politická odpovědnost. Město se **stalo** evropským průkopníkem, když zavedlo pozici „chief heat officer“ („koordinátor pro odolnost vůči vedrům“) a začalo budovat odolnost vůči vedru jako samostatné téma městské politiky.

Současná vlna veder navíc ukazuje, že dobrá praxe nemusí být jen architektonická, ale i nouzová a sociální. V **Maďarsku** úřady během nynějších extrémů **aktivovaly** více než 2 000 ochlazovacích center. **Madrid má** ve svém městském plánu více než 280 zařízení využitelných jako klimatická útočiště. Vedle toho v Madridu SAMUR Social (městská sociální a krizová služba) **provozuje** speciální klimatické útočiště pro lidi bez domova a další zvláště zranitelné osoby v době nejsilnějšího slunečního žáru.

Další důležitá rovina se týká práce. Podle aktuálního **přehledu** Reuters mají v **Belgii** zaměstnavatelé při překročení stanovených tepelných limitů zavádět chlazení, ventilaci, více přestávek a nápoje, v **Polsku** musí zajistit pití a odpočinkové prostory a ve **Španělsku** lze při oranžových a červených výstrahách upravovat nebo omezovat pracovní režim. To je podstatné, protože vlny veder dnes neohrožují jen „citlivé skupiny“, ale i běžný chod města jako je doprava, venkovní práce, péče, školy či zásobování.

A co Česká republika?

Česko sice nezačíná od nuly, ale stále je spíše ve **fázi dílčích opatření** než skutečně široké připravenosti. Ministerstvo zdravotnictví koncem června **upozornilo** na zdravotní rizika extrémních veder a uvedlo, že fakultní nemocnice situaci monitorují a jsou připraveny na zvýšenou zátěž. Ministerstvo životního prostředí zase ve své klimatické strategii a navazujícím akčním plánu **radí** extrémně vysoké teploty mezi hlavní projevy změny klimatu, na které se má stát adaptovat. Z českých měst je nejviditelnějším příkladem alespoň dílčí adaptace Praha, která letos **uvedla**, že jen v roce 2025 podpořila adaptační projekty městských částí částkou 23,7 milionu korun a dlouhodobě investovala více než 570 milionů korun do stovek opatření souvisejících se zelení, vodou a ochranou před vedrem. To není málo a bylo by chybou tvrdit, že se v Česku nedělá vůbec nic.

Jenže mezi existencí dílčí strategie a skutečnou připraveností na několikadenní akutní vedro je pořád mezera. Architektka Magdalena Maceková pro Českou televizi **upozornila**, že českým městům většinou **chybí krizové plány** pro postup během akutních vln veder podobné těm, jaké známe třeba pro povodně. Právě to je slabé místo české debaty. Umíme mluvit o výsadbě stromů, práci s dešťovou vodou nebo o modrozelené infrastruktuře, ale mnohem méně umíme převést vedro do jasného režimu veřejné ochrany: kdo otevře chladné prostory, kdo obejde osamělé seniory, kdo upraví provoz škol a domovů pro seniory, kdo předem zajistí pitnou vodu a kdo nese odpovědnost za pracovní režim při extrémních teplotách. Jinými slovy, Česko něco dělá, ale zatím zdaleka nedělá dost na to, aby vedro zvládalo jako plnohodnotné bezpečnostní a zdravotní riziko.

Evropské zkušenosti přitom ukazují docela srozumitelný směr. Heat-health action plans mají **podle** unijní platformy Climate-ADAPT přesně rozdělit role a odpovědnosti během veder a spojovat krátkodobá i dlouhodobá opatření. WHO/Europe (regionální kancelář Světové zdravotnické organizace pro Evropu) **doporučuje**, aby tyto plány propojovaly zdravotní i nezdavatní aktéry, tedy meteorology, samosprávy, nemocnice, školy, sociální služby i zaměstnavatele. Pro Česko z toho plyne jednoduchý závěr. Samo sázení stromů nestačí, stejně jako nestačí jen ministerské desatero rad pro horké dny. Česká republika by měla vytvořit jasné standardy městských a krajských plánů pro vedro, zavést veřejně dostupné mapy chladných míst, aktivovat terénní a pečovatelské služby při výstrahách, lépe chránit pracovníky venku a systematicky upravovat školy, nemocnice, domovy pro seniory a další veřejné budovy tak, aby se nepřehřívaly. Pokud si z dnešních evropských příkladů vezmeme to podstatné, pak je odpověď vlastně prostá. Nejlepší obrana proti vedru nezačíná klimatizací, ale **organizací, dostupností pomoci a městem, které i v tropickém dni zůstává obyvatelné.**